

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3348/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 7.Bpkf.274/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Fahidi Gergely ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Székesfehérvári Törvényszék 7.Bpkf.274/2019/2. számú végzése, továbbá a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 17.Bv.1840/2018/12. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó 2018. augusztus 10. napján kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt. Kártalanítási kérelmében a 2014. augusztus 2. és 2018. augusztus 2. napja közötti fogvatartási időszakot jelölte meg.
- [3] A Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a Budapesti Fegyház és Börtönben 2018. március 20. és 2018. augusztus 2. napja közötti fogvatartásban töltött 136 napból 135 napra az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 175 500 Ft kártalanítási összeget állapított meg, a kártalanítási kérelmet egyebekben – a 2014. augusztus 2. és 2018. március 19. napja közötti időszak tekintetében – érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [4] Indokolása szerint a 2017. január 1. napját megelőző időszakra benyújtott kérelmek esetén az igényérvényesítésre nyitva álló 6 hónapos jogvesztő határidő a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 436. § (11) bekezdése alapján a törvény módosítás hatálybalépésének napján kezdődik függetlenül attól, hogy a jogsértő körülmények megszakítás nélkül a hatálybalépés napját követő időszakra is áthúzódnak. Erre tekintettel az indítványozó kártalanítás iránti kérelmét 2014. augusztus 2. és 2016. december 31. napjáig terjedő fogvatartásban töltött időszak tekintetében legkésőbb 2017. június 30. napjáig terjeszthette volna elő, így az indítványozó kártalanítás iránti kérelme ezen időszak vonatkozásában elkésettnek minősül. Az eljáró elsőfokú bíróság a 2017. január 1. és 2018. március 19. közötti fogvatartásban töltött időszakra vonatkozó kártérítési kérelem tekintetében kifejtette, hogy a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények hosszabb időn át fennállnak, úgy újabb panaszt három hónapon belül előterjeszteni nem kell. Ennek értelmében azonban, ha a jogsértő körülmények három hónap elteltével is fennállnak, a kártalanítási igény érvényesítésének előfeltételül szolgáló panaszt újra elő kell terjeszteni. Mivel az indítványozó az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt panaszt a fogvatartása alatt csak egy alkalommal, 2018. június 20. napján terjesztett elő a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokánál, a panasz elbírálásánál figyelembe venni csak az azt megelőző három hónapos időtartamot lehet.
- [5] Az eljáró bíróság eljárása során rögzítette, hogy fogvatartása alatt az indítványozó állítása szerint az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB) előtt az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt igényérvényesítéssel élt, azonban ezt az eljárás során igazolni nem tudta.
- [6] 1.2. Az indítványozó fellebbezése folytán az ügyben másodfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék a fellebbezést alaptalannak találta, és az elsőfokú döntést helyben hagyta. Indokolásában kifejtette, hogy egyetért az elsőfokú bíróság álláspontjával. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a döntése alapjául szolgáló tényeket, döntése megfelel a törvényszék következetes gyakorlatának. Álláspontja szerint a panaszbenyújtási

kötelezettség tekintetében a jogszabályi rendelkezések kellő iránymutatást adnak, a jogintézmény preventív jellege teszi szükségessé a büntetés végrehajtása során történő előterjesztését.

- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint a bírósági döntések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményét, az E) cikk (1) bekezdése szerinti „jogbiztonság alkotmányos követelményét”, az I. cikkben foglalt „alapjogok korlátozhatatlanságának követelményét”, a II. cikkben foglalt emberi méltósághoz való jogot, valamint a III. cikk (1) bekezdésében foglalt kínzás, embertelen, megalázó bánásmód és büntetés tilalmát.
- [8] 2.1. Az indítványozó indokolásában kifejtette, hogy a sérelmezett bírói döntések szembemennek minden eddigi hazai kártalanítási ügyben keletkezett döntéssel és bírói gyakorlattal. Az indítványozó szerint a kártalanítás jogintézményének az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésének sérelmét kellene ellensúlyoznia. Alapvető cél kellene, hogy legyen az elszenvedett jogsérelem kompenzálása. Az utólagosan kialakított, minden korábbi – és a támadott bírósági döntések indokolásában megfogalmazott – jogértelmezéssel szembemenő joggyakorlat azonban nem szolgálja a kártalanítás jogintézményének célját, sem az Alaptörvényben megfogalmazott jog érvényre jutását, továbbá a jogbiztonságot is veszélyezteti.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a kártalanítás iránti kérelme a Bv. tv. rendelkezéseinek megfelelően került benyújtásra. Téves az eljáró bíróságok azon jogértelmezése, mely alapján a kártalanítási igény érvényesítésének előfeltétele az EJEB-hez benyújtott kérelem, mert a Bv. tv. világosan és egyértelműen fogalmaz, nem tartalmaz olyan kitételt, mely alapján bármely időszak vonatkozásában kifejezetten kötelező lenne az EJEB-hez fordulni kártalanítási kérelemmel, azt nem jelöli meg, mint előzményi eljárást, olyan jogorvoslatot, melyet ki kell méríteni. A kártalanítási kérelem elkészítését illetően álláspontja szerint téves az eljáró bíróságok megállapítása. A háromhavi kötelező panaszbeadási határidőt a Bv. tv. egyáltalán nem írja elő, csak arról rendelkezik, hogy három hónapon belül semmiképpen nem kell új kérelmet előterjeszteni. Az indítványozó kifejtette, hogy a 2017. előtti időszak elbírálásának nemhogy nincs törvényi akadálya, de az eljáró bíróság köteles azt érdemben vizsgálni. Álláspontja alátámasztásul utal az Alkotmánybíróság 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatában foglaltakra, melyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a 2017. január 1-jét megelőző időszakot a bíróság az esetleges jogsértő körülmények megszakadására való tekintet nélkül köteles vizsgálni.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, továbbá az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésének megfelelően határidőben előterjesztettnek minősül.
- [12] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az, az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt határozott kérelmet tartalmaz.
- [13] Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény – álláspontja szerint – megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [14] Az indítvány ugyanakkor nem tesz eleget az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseivel összefüggésben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeknek megfelelő indokolási kötelezettségnek az alábbiak miatt.
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény E) cikk (1) bekezdésében, továbbá az I. cikkben foglaltakat. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében indítványozó alkotmányjogi panaszt az Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapíthat. Az Alaptörvény E) cikk (1) bekezdése nem Alaptörvényben biztosított jogról, hanem alkotmányos alapelveként az európai egység megteremtésében való közreműködésről rendelkezik, az Alaptörvény I. cikke pedig az alapvető jogok jelentőségét deklarálja, és az állam kötelezettségét határozza meg az alapvető jogok védelme vonatkozásában, így ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmére alkotmányjogi panaszt alapítani közvetlenül nem lehet [3305/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [14]; 3208/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [17]]. Az indítvány ezen a részeiben tehát nem felel meg az érdemi elbírálás egyik kritériumának.

- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában felsorolta továbbá az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, II. cikkét, valamint a III. cikk (1) bekezdését is, azonban azt nem jelölte meg, hogy az általa előadott érveket konkrétan mely alaptörvényi rendelkezés sérelmével összefüggésben fejti ki. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítványozó ténylegesen az eljáró bíróságok jogértelmezését és jogalkalmazását, következetes joggyakorlatát támadja. A jogszabályok értelmezése és alkalmazása azonban a bíróságok, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy az indítványozó által hivatkozott alkotmánybírósági határozat megállapításai nem a bíróságok – általa – vitatottan alkalmazott Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdésével, hanem a 10/A. § (4) bekezdésével hozhatók összefüggésbe. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz az említett alaptörvényi rendelkezések tekintetében sem felel meg a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [17] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1906/2019.

